

תפארת, קו הממונע. וקיום העולם הוא גם כן במדה זו כנודע טו.

והנה יעקב הוא גם כן בחינת כל, על דרך שאמר (בראשית לב יא) וכי יש לי כל, שהוא ראשי תיבות כהן לוי, חסד וגבורה (מק"ו לא), והוא קו הממונע, התכללות ימין ושמאל חסדים וגבורות.

וזהו ויכולו מלשון כל, מדת יעקב, מדת אמת, שזו היא עיקר הבריאה וקיום העולם. וזו היא גם כן כוונת תרגום אונקלוס ואשתכללו, מלשון כל, ומלשון יסוד וקיום (ע"י זוהר מו:), כי זה הוא עיקר היסוד והקיום, בחינת כל, מדת יעקב, מדת אמת, כנ"ל וד"ל.

גם כל רומז ליסוד קיימא (מק"ו ב:), ברית קודש מדת יוסף. כי גוף [תפארת יעקב] וברית [יוסף] חשבינן חד כנודע (שם קו:).

וזהו ויכולו, פירוש דהנה נודע מאמר הזוהר הקדוש (יז:), הוצא אללנו צפרשת ויקרא (ד"ה ויקרא הב'), בענין 'וי' הנתוסף ציוס מבלילה טו, ובשבת שהוא כולו יוס נאמר זו (שמות לא יז) שבת וינפש, צ"ו'. ובפרט במוסף שבת, שעל שם זה נקרא מוסף לשון תוספת, מלך תוספת וי, עיין שם. והנה מוסף הוא יוסף [בא"ת צ"ש], בחינת משפיע בחינת דבר, כמצואר אללנו כמה פעמים (ע"י פי' ויגש ד"ה ויגש איי עד"ו). וזהו מאמר הכתוב (שמות כ

ח) זכור את יוס השבת לקדשו, פירוש זכור הוא בחינת דבר (זוהר מח:), בחינת משפיע, בחינת יוסף, בחינת מוסף, את יוס השבת ראשי תיבות איה, גימטריא וי הנתוסף בשבת, ובפרט במוסף, צקוד אי"ה מקו"ם כבודו, שאנו אומרים בקדושת מוסף (ע"י לקו"ם פי' יתרו ד"ה זכור).

והנה בחינת ויכולו יש אותיות 'וי' ורומז ליוסף מדת יסוד כנ"ל, וגם יש צו אותיות כל הרמזו גם כן ליסוד, בחינת דבר. גם ויכלו חסר בגימטריא ע"צ וגימטריא חסד, ורומז להשפעת החסדים ההולכים דרך מעבר מדת יסוד משפיע. ובזה היתה עיקר הבריאה, על דרך מאמר הכתוב (מהלים פט ג) עולם חסד יצנה, ועל דרך הכתוב (ב ד) בהבראש, ואמרו חכמינו ז"ל (זוהר א פו:), אל תקרי בהבראש אלא באברהם, מדת החסד. וקיום העולם הוא גם כן בחסד כנודע (ילקוט שמעוני מהלים רמו חממ).

וזהו שחרגס אונקלוס ואשתכללו, לשון יסוד, מדת יוסף משפיע, בחינת דבר, המעביר ומשפיע חסדים טובים, שזהו יסוד ועיקר הבריאה וקיום העולם וד"ל.

ויבל אלהים ביום השביעי (ב ב).

ופירש רש"י, מה היה העולם חסר מנוחה, באת שבת באת מנוחה, כלתה ונגמרה המלאכה.

טו בגמרא (שבת קד:): מאי טעמא שיקרא אחדא כרעיה קאי [כל אות ואות שבו עומדת על רגל אחד], ואמת מלבן לבוניה [-אמת מושכבין תחתיה אותיותיה כמין לבינה, דאל"ף הרי יש לה שתי רגלים ומושבה טוב, ורגל השני רחב]. קושטא קאי, שיקרא לא קאי. טו שבכריאת היום נאמר (א ה) 'ויקרא' אלהים

ה
ת
ת
ס
ה
לס
דת
על
חו
יס
תה
דת
קדש
לפי
במה
יהיה
היה
ימנין
זערה
ז כל
לדעת
אמר
ושה.
זערתו
לדעת,
אדם
כמה
פסקה

להצין דבריו, יש לפרש על דרך זה, דהנה ידוע שעיקר העצבות שבאה לאדם הכל הוא מצד שחסר לו איזה דבר, וכל החסרונות שיש לאדם הכל הוא מצד שעדיין לא זכה לבחינת כל, ברכת יעקב אבינו ע"ה, על דרך שאמר (בראשית לג יא) וכי יש לי כל יי. כי כשאין לאדם בחינת כל אזי נדמה תמיד צעיניו שחסר לו שום דבר, ועדיין אין לו שלימות כל צרכו, ומחמת זה בא לעצבות, וזו היא העדר המנוחה, כי אין האדם יכול לנוח כשחסר לו איזה דבר. אבל אם זוכה האדם לבחינת כל אזי הוא תמיד בבחינת הסתפקות, ואף על פי שחסר לו איזה דבר הן בגוף והן בממונו, אינו מרגיש החסרון, על ידי בחינת כל שיש בו, על דרך הכתוב (דברים ח ט) לא תחסר כל צה, ואזי שורה עליו שמחה עצומה, וזהו עיקר המנוחה.

ועל כן כל איש המשכיל, כל אחד לפי מדריגתו, צריך לראות לזכות לבחינת כל,

בחינת הסתפקות, ויהא שמח בחלקו הן בגשמי והן ברוחני, כי ברכת כל יכולה להיות בכל המדריגות, ואף כי גבוה מעל גבוה יש (ע"פ קהלת ה ז), על כל פנים באותה מדריגה שהוא עומד שם עכשיו יכול להיות בתוכה בחינת כל, בחינת הסתפקות, על דרך מאמר חכמינו ז"ל (אבות ד ר א) השמח בחלקו.

וזהו פירוש זמר הנעים (ליל שבת) מנוחה ושמחה אור ליהודים, פירוש המנוחה והשמחה ליהודים צריכה להיות על דרך משל כמו אור הנר, כי נר כשהוא דולק נמשך אור הלהצ למעלה ומכל מקום מאיר למטה, כמו כן האדם מחויב להיות משתוקק לדרגה הגבוהה ממנו, על דרך אמרם ז"ל (מנא דבי אליהו רבה פרק כה) כל אחד ואחד מישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי לצרכים יצחק ויעקב, ואף על פי כן צריך לראות שתשרה עליו ברכת כל, בחינת הסתפקות, ולשמח בחלקו יי.

לאור יום, ובבריאת הלילה חסר יוי' ונאמר ולחושך קרא' לילה. עיי"ש. יז בביאור ברכת 'כל' כתב הרמב"ן (בראשית כד א) שהוא 'ענין עמוק מאד, סוד מסודות התורה'. ובשפת אמת פ' וישלח תרל"א ד"ה באוה"ח, איתא, כי מי שדבוק בשורש עליון - מה שיש לו הוא בחינת 'כל', כי כל דבר יש בו נקודה חיות מהשי"ת, ובנקודה זו כלול הכל. ועל ידי זה מי שמדבק כל דבר בשרשו יש לו הכל, ואין חילוק אם יש לו רב או משהו. וזהו בחינת שבת, שכל חפצין עשויים (עי' ביצה טז). ואין חסר כלל, כי הוא שלימות הכל, ע"כ. [ועי' אבן עזרא דברים טו י]. יח באגרת הקודש מרבי מנחם מענדיל מויטפסק משנת תקמ"ז כתב בזה הלשון: תשובה כללית בעסק העבודה, אשר רבים צועקים על המחשבות זרות, והתהוות הסיבה היא הגדלות שבהם, שאינם שמחים בעבודתם, ולא די להם, כי אם בגדולות ובנפלאות מהם. כי הנה כלל גדול בתורה - להיות שמח בחלקו גם בעסק התורה והעבודה, אם מעט ואם הרבה, ויהנה ממנו. מה שאין כן אם אינו נהנה ושמח, והנפש רוצה ליהנות, מתאוה תאוה. וכן המחשבות זרות, מפני שאינו שמח בעבודתו ורוצה בגדולות ובנפלאות ממנו, דוחין אותו למחשבת חוץ. הנה אהובי אחי, הלא ידע אינש בנפשיה, למה יחפצו בגדולות, במה זכה בהם. בודאי מהראוי לומר מתי אגיע למעשה אבותי, ואף על פי כן יהיה שמח מאוד בעסק עבודתו של עכשיו, ובשמחה של מצוה זו יזכה לגדולה הימנה. ואם יאמרו הי תורה והי מצוה שאין כלום. זה אינו, והלא פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון

והנו
דרך ה
דקוב"ה
ולא תח
ישראל,
על דרך
וינא ד"ה
שבת ה
שביעית

גם,
ומלכות,
ושבת כ
כל (מקו'
כל הצו
כן בשב
צאות ז
ברכה
האבות

נמנו
היא עי
ימי המ
העדר ו
וזהו
'חסר' ו
'מה היו
של 'מה
היה הנ

(עירובין)
ועי' להל
וגרומה נ

והנה בשבת קודש שורה ברכת כל, על דרך הזוהר הקדוש (ב פח:) שבת, שמא דקוב"ה, שמא דאיהו שלים מכל סטרוי יט. ולא תחסר כל זה, כי שבת היא בחינת ארץ ישראל, דכתיב זה לא תחסר כל זה, וזהו על דרך המצואר אללנו במקום אחר (עי' פ' ויאל ד"ה א"י ויהיו) כי כל השביעיות הן קודש, שבת היא שביעית צימים, וארץ ישראל היא שביעית בארצות וכיוצא.

גם, כי בשבת קודש נכללו בחינת יסוד ומלכות, על דרך שבת שלום (עי' זוהר ג קטו:) ושבת מלכתא (בבא קמא לב:), ושניהם נקראים כל (מקו"ז ב: זוהר ב לו.), מלד שנכללים בתוכם כל הברכות, בצחינת משפיע ומושפע. ועל כן בשבת ניתנה תורה (שבת פו:), המתחלת באות ב' צ'ראשית, כי אות ב' מורה על ברכה (מתחומא ה), ברכת כל שנתברכו זה האבות (בבא בתרא יז:).

נמצא שבשבת קודש שורה ברכת כל, וזו היא עיקר המנוחה והשמחה. אבל בשבת ימי המעשה אין שורה ברכת כל, וזו היא העדר המנוחה.

וזהו, מה היה העולם חסר מנוחה, ומיבת 'חסר' קאי למעלה ולמטה, והוי כאילו נכתב 'מה היה העולם חסר, חסר מנוחה', ופירושו של 'מה היה העולם חסר' הוא, מפני מה היה העולם מרגיש החסרון בעצמותו, הלא

הכל נברא בששת ימי המעשה. ומפרש אחר כך 'חסר מנוחה', פירוש מחמת שהיה עדיין העדר וחסרון בחינת כל, שזו היא העדר וחסרון המנוחה. 'באת שבת' ששורה זה ברכת כל, 'באת מנוחה' ושמחה ב' וד"ל.

ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אותו (ב ג).

ואמרו חכמינו ז"ל (בראשית רבה יא ב) ברכו בזמן, שכל ימות השבת היה יורד עומר ובערב שבת שני עומרים, כמו שכתוב (שמות טו כב) ויהי ציום הששי לקטו לחם משנה שני העומר לאחד.

והנה לכאורה הוא להיפך מהזוהר הקדוש, כי הקשה זוהר הקדוש (ב פח:), כתיב (שמות כ ה) זכור את יום השבת לקדשו, רבי יצחק אמר, כתיב ויברך אלהים את יום השביעי, וכתיב בזמן (שם טו טו) ששת ימים חלקטוהו וציום השביעי שבת לא יהיה בו, כיוון דלא משתכחין ציה מזוני, מה ברכתא אשתכח ציה.

ולהצין זה יש לפרש על דרך זה, דהנה כתיב (משלי ח כא) להנחיל אוהבי יש, ודרשו רבותינו ז"ל (עוקצין ג יב) שעמיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות. וקשה, למה לא כתיב בפסוק גם כן להנחיל אוהבי ש"י.

אך הענין הוא כך, דהנה ידוע שימי ד' ה' ו' נקראים קמי שבתא, וימי א' ב' ג'

(עירובין יט.), אבל אינו שמח ונהנה מהם. מה שאין כן כשישמח במעשיו יהי כבוד ה' לעולם, ע"כ. ועי' להלן פ' וזאת הברכה ד"ה א"י שמח זבולון. ועי' פ' וירא ד"ה וירא, השלישי. יש בזוהר חדש תרומה נה, א: שבת אקרי כל, בגין דכל ענוגא ותפנוקא נפיק מניה לקיימא לעלמין כולהו. ב עי' פ'